

Nadere toelichting RTG Datasamenleving

Internetbedrijven bieden tal van diensten aan die het leven van de burger aangenamer maken. Het is gemakkelijk: wil je informatie met veel mensen delen, dan gebruik je Facebook, wil je dat met hooguit een paar mensen doen dan is er WhatsApp, wil je een goedkope taxi dan gebruik je Uber, voor een vakantieverblijf is er Airbnb of Booking.com. Facebook is voor vrijwel iedereen toegankelijk. Hoe democratisch is dat niet? Toch is de vraag of de democratie in de platformsamenleving wel goed beschermd wordt. Hoe zit het met de publieke waarden? Vragen die dan opkomen zijn: wie beschikt over onze data? Hoe denken we over publiek gefinancierde data die in eigendom komen van private partijen (onderwijs, universiteit, gezondheidszorg), moeten sommige diensten niet worden beschouwd als publieke diensten?

Het succes van deze platforms komt doordat gebruikers weten dat er iedereen er gebruik van maakt of omdat het aanbod dat zij daar vinden aan al hun verwachtingen voldoet. De grootte van Facebook is tevens de kracht van Facebook. Toch is er een keerzijde. Het gebrek aan alternatief maakt de invloed van deze bedrijven ook groot. Hun omvang en het grote grensoverschrijdende internet als speelveld, maakt ze ongrijpbaar. Democratisch vastgestelde regels, toezichhouders en handhavers lopen vaak stappen achter bij de ontwikkelingen die deze platformbedrijven doormaken. Airbnb, Uber, Facebook, Google kunnen enerzijds zorgen voor meer economische en maatschappelijke innovatie en betere dienstverlening voor de consument, maar er is anderzijds nauwelijks zicht op welke rol dergelijke platformen spelen als het gaat om het waarborgen van publieke belangen. Dat is een potentiële bedreiging van de democratische samenleving. Denk daarbij aan het publieke belang van eerlijke informatie en voorlichting. Dat belang komt in het geding als Facebook of andere social media manipulatie en statelijke beïnvloeding niet effectief tegengaan. Dat kan het stemgedrag van kiezers beïnvloeden en raakt daarmee de kern van onze democratie. Of denk aan de bescherming van de persoonlijke levenssfeer. Wie beschikt over onze data? Wat als data van mensen gebruikt wordt voor commerciële doeleinden en de privacy daardoor ernstig geschonden wordt zonder dat de democratie daar weerwoord tegen kan bieden? Of denk aan het onderwijs: hoe controleren wij dat online onderwijsplatformen doen wat zij moeten doen namelijk het geven van goed onderwijs? En wat te denken van consumentenbelangen? Tripadvisor en Booking.com helpen consumenten bij het uitzoeken van een hotel of restaurant, maar doen zij dat wel transparant en onpartijdig?

In een democratische samenleving moeten dergelijke publieke belangen gewaarborgd zijn. Laten we dat aan de markt zelf over en is het afdoende als de bedrijven meer transparantie geven hoe zij te werk gaan? Of gaan we de bedrijven streng reguleren met strikte regelgeving, vergunningstelsels? Of iets daar tussenin? Het rondetafelgesprek moet meer duidelijkheid geven hoe er gedacht wordt over de bescherming van onze samenleving en democratie in het datatijdperk.

INITIATIEF RONDETAFFELGESPREK / HOORZITTING

Initiatiefnemer(s): Lodewijk Asscher / Nevin Özütok

Rondetafelgesprek / Hoorzitting: Rondetafelgesprek

Openbaar / Besloten: Openbaar

Onderwerp:	De datasamenleving en de democratie
Deelvragen en doel:	Doel: bescherming van onze samenleving en democratie in het datatijdperk Hoofdvraag: Welke publieke waarden staan er in datatijdperk onder druk en hoe kunnen wij deze beschermen? Deelvragen: <ul style="list-style-type: none"> • Welke uitgangspunten voor publieke waarden in de digitale samenleving zouden voor bedrijven, samenleving en overheid moeten gelden? • Is de marktmacht van een aantal techbedrijven te groot en hoe kan dat worden doorbroken? In hoeverre is er sprake van essentiële infrastructuur? Hoe kunnen we tegenmacht organiseren? • Hoe kunnen we de digitale infrastructuur beter reguleren? Hoe kunnen de data/privégegevens van burgers beter beschermd worden? Hoe kunnen wij ons beter wapenen tegen manipulatie en statelijke beïnvloeding? Hoe kunnen wij zorgen dat de techreuzen netjes belasting betalen?
Blokindeling:	1. Wetenschap 2. Techbedrijven 3. NGO's 4. Journalisten/opiniemakers
Maximaal aantal genodigden (per blok):	4
Tijdsduur:	3 uur
Termijn voor plaatsvinden:	Februari / maart
Suggesties namen deelnemers	[nader in te vullen na emailronde commissie BZK] Enkele suggesties: <ul style="list-style-type: none"> • Marleen Stikker, directeur Waag Society, Amsterdam • Dr. J.P. Burger, Universiteit Leiden • Prof. dr. José van Dijck, Universiteit Utrecht • Arjan El Fassed (Head of Public Policy and Government Relations - Google) • Maurits Martijn (data en technologie journalist bij De Correspondent) • Jan Kuitenbrouwer, journalist en auteur van Datadictatuur

